

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/237042,Grzegorz-Ostasz-Centralny-Okreg-Przemyslowy-idea-i-realizacja.html>

28.02.2026, 02:10

Grzegorz Ostasz: Centralny Okręg Przemysłowy – idea i realizacja

Centralny Okręg Przemysłowy to jedna z największych inwestycji i przedsięwzięć II Rzeczypospolitej; projekt wielowymiarowy, o podłożu i znaczeniu ekonomicznym, społecznym, gospodarczym, ale też politycznym, a nawet kulturowym i naukowym.

[Gospodarka](#)

05.02

Wizyta prezydenta RP Ignacego Mościckiego (drugi z lewej) w jednym z zakładów COP, 1938 r. (fot. NAC)

Dzisiejszy nowoczesny przemysł, najnowszej generacji technologie, choćby te skupione wokół podkarpackiej (umownie) „Doliny Lotniczej”, profesjonalna współpraca z uczelniami, instytutami naukowymi, jednostkami badawczymi – nie pojawiły się z niczego.

W głównej mierze stanowią pokłosie inicjatyw, doświadczeń, ale też praktycznych sukcesów Polski przedwojennej, a przede wszystkim państwowej konsekwentnej strategii inwestycyjnej realizowanej pod nazwą COP.

Wszystko zaczęło się w czerwcu 1936 r., kiedy wicepremier i minister skarbu Eugeniusz Kwiatkowski przedstawił w sejmie śmiały, czteroletni plan inwestycyjny. Ideą było rozkręcenie pokryzysowej gospodarki – poprzez rozbudowę przemysłu przetwórczego i rozszerzenie rynku wewnętrznego – ale jeszcze bardziej wzmocnienie obronności państwa. Gwałtowne, w latach 30. już nieukrywane, zbrojenia niemieckie i sowieckie sprawiały, że rozwój nowoczesnego przemysłu zbrojeniowego stawał się dla Polski priorytetem. Modernizację uzbrojenia i wyposażenia wojska zamierzano oprzeć na krajowych fabrykach broni i sprzętu wojskowego, tworzonych w ramach

specjalnego, sześcioletniego planu wzmocnienia polskich sił zbrojnych, który został zestawiony w Ministerstwie Spraw Wojskowych i Sztabie Generalnym WP. Tym samym reaktywowano sformułowaną w latach 20. koncepcję ośrodka przemysłu wojskowego zlokalizowanego między Wisłą a Sanem (w tzw. trójkącie bezpieczeństwa).

Plan ten został zahamowany przez światowy kryzys gospodarczy, który rozpoczął się w 1929 r., a w naszym kraju trwał ponad 5 lat. W pół roku po exposé wicepremiera, sejm zatwierdził 4 lutego 1937 r. dopracowany przez Kwiatkowskiego plan i dał zielone światło idei Centralnego Okręgu Przemysłowego. Koszt ogólny inwestycji oszacowano na niebagatelną kwotę ponad 6 mld zł; składały się nań środki z budżetu państwa, inwestycje prywatne oraz francuska pożyczka zbrojeniowa.

Szczegóły strategii rozbudowy przemysłu zbrojeniowego na terenie COP przygotował zespół doc. Władysława Kosieradzkiego, ekonomisty z Uniwersytetu Warszawskiego oraz jego brata Pawła, inżyniera w Fabryce Karabinów w Warszawie, a po wojnie profesora nauk technicznych. Natomiast twórcą ogólnej koncepcji Centralnego Okręgu Przemysłowego, liderem i twarzą tej inwestycji był wicepremier Kwiatkowski, menedżer i polityk, wizjoner, twórca programu gospodarczego II RP.

Charakter i sposób istnienia

Eugeniusz Kwiatkowski „to charakter i sposób istnienia”, jak określił wicepremier Stefan Bratkowski. Życiorys Kwiatkowskiego jest imponujący; studiował na Politechnice Lwowskiej i w Królewskiej Bawarskiej Technicznej Szkole Wyższej w Monachium, gdzie otrzymał dyplom inżynierski. W czasie I wojny światowej służył w Legionach Polskich, a potem konspirował w Polskiej Organizacji Wojskowej.

[Czytaj artykuł Grzegorza Ostasza *Centralny Okręg Przemysłowy - idea i realizacja* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Gospodarka

Artykuł